

Beste mededisputanten,

Wat volgt is bedoeld als een poging om de tekst van Aristoteles te 'hertalen'. Geen 'vertaling' dus, maar een poging om het betoog van A zo te verwoorden dat we met elkaar serieus kunnen vinden dat A het zo gezegd zou *kunnen* hebben als hij ons in onze eigen taal had aangesproken.

Aristoteles als tijdgenoot; je weet wel.

Het lijkt me dat dit de mooiste 'intellectuele uitdaging' is bij het bestuderen van de ouden: herformuleren, verwoorden in eigen termen, in een poging die ander (Ari dus) echt te begrijpen.

Wat mij betreft betekent dat ook dat alles wat uit die verre tijd stamt en alleen voor tijdgenoten relevant is, nu kan worden weggelaten. We zouden nog eens kunnen proberen daar actuele alternatieven voor te vinden; dat zou het geheel nog boeiender maken.

Ik geef een voorzet en nodig jullie graag uit om mee te denken en te verwoorden en na te gaan of er vertalingen zijn op basis waarvan een andere hertaling een betere zou zijn. Ik heb daarom ook een dropboxfolder geopend met deze tekst; om aan mee te schrijven!

Ik neem de tekst van Butcher als basis. Niet omdat dat de 'beste' vertaling zou zijn, maar wel omdat die tekst in deze versie het meest 'behoedzaam' lijkt. Maar neem andere vertalingen erbij; dat heb ik ook gedaan!

Dus niet Butcher vertalen, maar we proberen A opnieuw tot spreken brengen; tot ons; (eenen)twintigste-eeuwse Nederlanders. Je treft dus steeds, passage voor passage, een hertaling en dan Butchers vertaling van Aristoteles' tekst.

Ik werk er de komende dagen verder aan en zie jullie graag meedoen!

Eite

Kunst (Poetica, Aristoteles, vrije hertaling)

1 Ik wil het hebben over het 'maken'(scheppen) van 'kunstwerken' in de diverse vormen (soorten) die er zijn. Dan gaat het me om de elementaire overeenkomsten en verschillen die tussen die vormen van kunstwerken-maken bestaan, over de structuur van iets als een 'plot' als een kwaliteitseis van een kunstwerk en over de elementen waaruit een kunstwerk is samengesteld. En dan komen we ook over een aantal vergelijkbare kwesties te spreken.

Maar laten we beginnen bij het begin, bij de basis.

2 De diverse vormen van kunstwerken zijn allemaal representaties, imitaties, nabootsingen, uitbeeldingen, voorstellingen; of het nu om een toneelstuk of om een muziekstuk, een dansstuk of om een schilderij gaat.

Die vormen verschillen van elkaar in drie opzichten:

- a. het medium, datgene waarmee wordt gerepresenteerd,
- b. datgene wat wordt gerepresenteerd en
- c. de manier van representeren.

Ad a. Het medium.

Mensen representeren nu eenmaal, uit gewoonte of omdat ze dat willen, van alles; en ze doen dat of door een medium met kleur en/of vorm, of door middel van hun stem. Voor alle kunstvormen geldt, algemeen geformuleerd, dat de representatie plaats vindt door middel van ritme, taal/tekens, of 'harmonie'; los van elkaar of in combinatie.

3 In muziek wordt alleen gebruik gemaakt van 'harmonie' en ritme. In dans alleen ritme, maar ook in de dans worden zaken als karakter, emotie en actie gerepresenteerd door middel van die ritmische beweging.

4 En dan zijn er nog de kunstvormen die alleen door middel van taal representeren; in proza of poëzie en daar hebben we geen omvattende term voor. Want er is geen term waarmee we zowel het maken van een roman, een dialoog of een gedicht kunnen benoemen (of het zou onze term 'auteur' moeten zijn). [[obw als werkwoord 'auteren', zoals acteurs acteren...](#)]

5 Ad b. Wat wordt gerepresenteerd.

Het object of onderwerp van de representatie in de vorm van een kunstwerk is altijd een vorm van menselijk handelen. En omdat menselijk handelen altijd een moreel aspect heeft en omdat het morele altijd hetzij positief ('goed') hetzij negatief ('slecht') is, zijn er in die representatie drie opties: het menselijk handelen wordt ofwel beter voorgesteld dan in het gewone leven (geïdealiseerd), ofwel slechter (ge-de-idealiseerd), ofwel gelijk (realistisch uitgebeeld). Dat geldt voor alle kunstvormen, inclusief de schilderkunst.

6 Het zal duidelijk zijn dat deze verschillen in alle vormen van representatie die we onder a. benoemden te vinden zijn. Ze zijn dan ook in alle kunstvormen te onderscheiden: idealiserend, de-idealiserend en realistisch.

7 Ad c. Manieren van representeren.

We hebben nog ons derde onderscheid en dat betreft de manieren van representeren. Want ook als het medium gelijk is en het onderwerp, dan zijn er nog tal van manieren van weergeven mogelijk: door bijvoorbeeld in de derde of in de eerste persoon te representeren of vanuit een ander perspectief.

Volgens mij hebben we hiermee de verschillende aspecten van het maken van kunstwerken in zijn algemeenheid wel voldoende geschetst.

8 Kunstwerken maken lijkt iets te zijn dat mensen vanuit twee diepe motieven kunnen doen. Ten eerste is het zo dat de neiging om te imiteren en te representeren iets is dat alle mensen van jongs af aan doen. Daarin verschillen mensen van dieren: geen dier imiteert zo veel als mensen doen en zo leren mensen zo goed als alles wat ze doen. Wij mensen hebben ook lol in dingen die we gerepresenteerd hebben en in het representeren zelf. Dat weet iedereen uit eigen ervaring. Wij kunnen genieten van fraaie waargaven van zaken die op zichzelf afschuwelijk zijn: een afschuwelijk beest of een lijk.

Dat komt omdat we het meest kunnen genieten van iets te leren en dat geldt niet alleen voor filosofen. We genieten van overeenkomsten; door die overeenkomsten te zien leren we iets of komen tot een conclusie en zeggen dan "Ja, zo zit het!" omdat de voorstelling verwijst naar het voorgestelde. Want als we niet weten waar het

kunstwerk naar verwijst, dan genieten we niet van die overeenkomst maar alleen van de uitvoering, de kleur of vorm of wat dan ook.

Die nabootsing is dus een instinct van ons; net als we een instinct voor harmonie en voor ritme hebben.

Er zijn dus mensen die hun natuurlijke instincten hebben ontwikkeld en die zo kunstenaars zijn geworden.

9. Kunst en met name de literatuur heft zich naar twee kanten ontwikkeld, afhankelijk van het karakter van de auteur. De auteurs met een serieuze inslag schrijven over de 'goed' handelingen of de handelingen van 'goede' mensen. De minder serieuze hebben het over gedrag dat vals of afbrekend is. Enerzijds de lofredenen en anderzijds de spotdichten. Wat mij betreft noemen we vanaf hier de eerste vorm van teksten de Tragedie en de tweede de Komedie.

10. Komedie is dus, zoals ik dat benoemde, een weergave van karakters van een 'laag' type; niet per se 'slecht' omdat het belachelijke, lachwekkende, karikaturale eigenlijk alleen een deel van het lelijke is. Er wordt iets lelijks of een defect geschetst dat niet per se pijnlijk of destructief is. Om een duidelijk voorbeeld te nemen: maskers in een theaterstuk zijn vervormd, karikaturaal, maar niet kwetsend.

Over de ontwikkeling van de Komedie in deze zin is weinig bekend, maar het heft zeker een geschiedenis.

Over Tragedie is meer bekend en we noemen de Epiek als een voorbeeld daarvan. Epiek onderscheidt zich door de specifieke structuur van de tekst.

11. We zullen het later nog over de Komedie hebben, maar laten we eerst de Tragedie bespreken en dan begin ik met de omschrijving/definitie die ik al noemde: Tragedie is dus de representatie van een handeling die serieus is, complete en van een zekere intensiteit/impact.

In taal gevangen (in de bekende vormen) zijn die verschillende aspecten te vinden in verschillende delen van een tekst, in de aard van de weergegeven handeling. Dat kan op tal van manieren in het kunstwerk worden gedaan mits die vormen passend zijn bij de emoties van de Tragedie.

Nogmaals: Tragedie is een weergave van menselijk handelen en menselijk handelen impliceert een of meer actoren die over bepaalde capaciteiten beschikken; zowel in

persoonlijkheid als in opvattingen.

Want ons handelen wordt door deze twee gekenschetst en het zijn persoonlijkheid en opvattingen van waaruit mensen handelen. En dat handelen bepaalt dan vervolgens hun slagen of falen.

De Plot is dan de weergave van de handeling zelf, want onder Plot versta ik de ordening van de gebeurtenissen. Met Persoonlijkheid bedoel ik dan datgene wat de actor aan kwaliteiten, kenmerken heeft. Opvattingen staat dan voor datgene dat een argument kan bieden, of wat als waarheid wordt gearticuleerd.

Elke Tragedie als kunstvorm moet daarom 6 aspecten kennen en die 6 bepalen de kwaliteit ervan: Plot, Persoonlijkheid, Articulatie, Opvattingen, Spektakel en Lied.

Maar het belangrijkste is de ordening van de incidenten. Want omdat Tragedie een representatie is van menselijk handelen, niet van mensen, maar van het leven dat mensen leiden, en omdat menselijk leven (pech en geluk) bestaat uit daden, handelingen, daarom is het doel van een Tragedie de weergave van handelen, niet een kwaliteit.

(..)